

AKKERNATUUR

Saalland

Mts Klein Swormink – Stegeman

WIE BEN IK?

Wim Stegeman

Tot 2009 werkzaam bij R&D DuPont

**Vanaf 2005 boer samen met Marga Klein
Swormink**

Vanaf 2009 eigen adviesburo Saalland Advies

WIE BEN IK?

Bestuurslid/mede oprichter ANV Akkerwaard Flevoland

- **Gebiedscoördinator SNL**
- **Coördinator Bloeiend Bedrijf / Opmaat**
- **Vogelakker stichting Natuurbedrijf Akkerwaard**

Coördinator Flevolands Agrarisch Collectief

- **Agrarisch natuurbeheer**
- **Schoner Water Flevoland**
- **Pilot Vanggewassen**
- **Zicht op Bodemstructuur**

VOGELWEG 6, LELYSTAD

53 ha zware zeeklei

opslag voor 1250 ton uien en aardappelen

opslag voor 280 ton graan

Bouwplan 1 op 6 met 50% graan

In omschaling naar biologisch

KERNDRIEHOEK

1. Goed rendement (kwantiteit, kwaliteit, kostenefficient)
2. Duurzame productiewijze
 - Studiegroep Veldleeuwerik
 - Bodem als basis
3. Biodiversiteit (in balans met omgeving)
 - Akkerranden / wintervoedselveld / vogelakker
 - Niet kerende grondbewerking (bodemleven)
 - Erfbeplanting / nestkasten

AKKERVVOEDSELWEB

1. Gewassen zijn basis!

- Aanvulling houtwallen, heggen, erf, berm, etc,

2. Plantenetende beestjes

- Gunstig: voeding bodemleven / weerbaarheid & balans
- Ongunstig (voor gewas): luizen, slakken, emelten, aaltjes

3. Insectenetende beestjes, zoals spinnen en insecten

- Indien gunstig voor Landbouw: **functionele agrobiodiversiteit**

4. (Beschermd) vogels

- Eten zaden & insecten / broeden en foerageren in gewassen

5. Roofvogels (toppredator)

- Broeden en foerageren in gewassen

GEWAS ALS BASIS

1. Reguliere teelt

- Gewaskeuze / groenbemester / omgeving
- Systeem: bio / nkg / ..
- Teeltmaatregelen (bijv. sleepslang, schoffelen)

2. Specifieke maatregelen:

- Agrarisch Natuurbeheer (ANLb): m.n. vogel
- Bufferzones: schoner water

GEWAS ALS BASIS

Voeding: gewas / groenbemester

AGRARISCH NATUURBEHEER

1. Balans effectiviteit doelsoort & inpasbaarheid bedrijf

- Weet waar je het voor doet, vraag je af wat er nodig is?
- Past het bij je en jouw bedrijf?
- Is het praktisch uitvoerbaar (te maken)?
- Word ik er blij van?

2. Samenhang maatregelen:

- Omvang (areaal, %)
- Broed- en opgroeigelegenheid / voedsel zomer / voedsel winter
- Ligging
 - bij heggen, houtwal, etc: Geelgors, Patrijs, Kneu, Ringmus, Kerkuil, Torenvalk
 - In open gebied: Veldleeuwerik, Gele kwikstaart, Scholekster, Kievit, Grauwe & Blauwe Kiekendief, Ruigpootbuizerd, Velduil
- Vogelakker / Akkerrand / Wintervoedselveld

VOGELAKKER

1. Doel:

- Luzerne: broed- en opgroeigelegenheid (Veldleeuwerik), schuilgelegenheid (Velduil)
- Natuurbraakstroken: voedsel (insecten zomer / muizen winter)
- Graanstroken: voedsel winter

2. Belangrijk

- Meerjarig! Goed maaibeheer
- Locatie

3. Praktisch:

- Rode klaver en haver meezaaien voor onkruidonderdrukking
- Natuurbraakstroken vanaf tweede snede de helft meemaaien
- Voldoende vlinderbloemingen in natuurbraakmengsel i.v.m. nalevering stikstof in volggewas

VOGELAKKER

AKKERRAND

1. Doel:

- vooral voedsel (insecten / zaad / muizen)

2. Belangrijk:

- Voldoende breed: minimaal 9 meter breed
- Beperkt berijden
- Ligging
- Pas goed beheer toe (hoog/laag)

3. Praktisch:

- Zaai in één keer goed i.v.m. veronkruiding: maak vals zaaibed indien nodig
- Bij voorkeur afvoeren i.v.m. verarming, daardoor minder snel vergrassing

GOED BEHEER ESSENTIEEL

WINTERVOEDSELVELD

1. Doel:

- vooral voedsel (graan/onkruidzaad/muizen)

2. Belangrijk:

- Mengsel zomergranen (/bladrammenas)
- Locatie
- Open gewas
- Pakket 15a vooral soorten uit heggen/struweel. Open veld soorten hebben voorkeur voor stoppeland (pakket 14). Wellicht dat pakket 15d een optie is.

3. Praktisch:

- Op dezelfde plek laten liggen.
- Let op veronkruiding, m.n. meerjarige soorten zoals akkerdistel

WINTERVOEDSELVELD

Overzicht

Flevolands Agrarisch Collectief

	stoppelland	wintervoedsel	vogelakker	akkerrand
	14	15	16	19
kievit	+		+	++
scholekster	++		+	+
gele kwikstaart	++		++	+
veldleeuwerik	++	+	++	++
geelgors	++	++	+	++
patrijs	++	++	+	++
kneu	+	+	+	+
ringmus	++	++	++	++

Stoppeland (14)

Flevolands Agrarisch Collectief

- Beheereisen:
 - Rustperiode van x tot y.
 - Gewas a (alle granen) in periode x tot y
 - In de rustperiode geen bewerkingen
 - Geen beweiding
- Aanvullende beheervoorschriften:
 - Onkruidbestrijding volgens protocol chemische bestrijding
 - Bemesting is niet toegestaan in de rustperiode.
- Pakketten:
 - a. winterstoppel tussen 1 november en 15 maart
 - d. winterstoppel tussen 1 november en 1 februari
- Invulling beheerplan FAC:
 - Geen aanvulling
- Invulling beheerplan FAC: nieuwe inzichten / verduidelijking
 - Ligging (veldleeuwerik): sterke voorkeur voor open veld, dus niet langs wegen en hoogopgaande elementen zoals bos

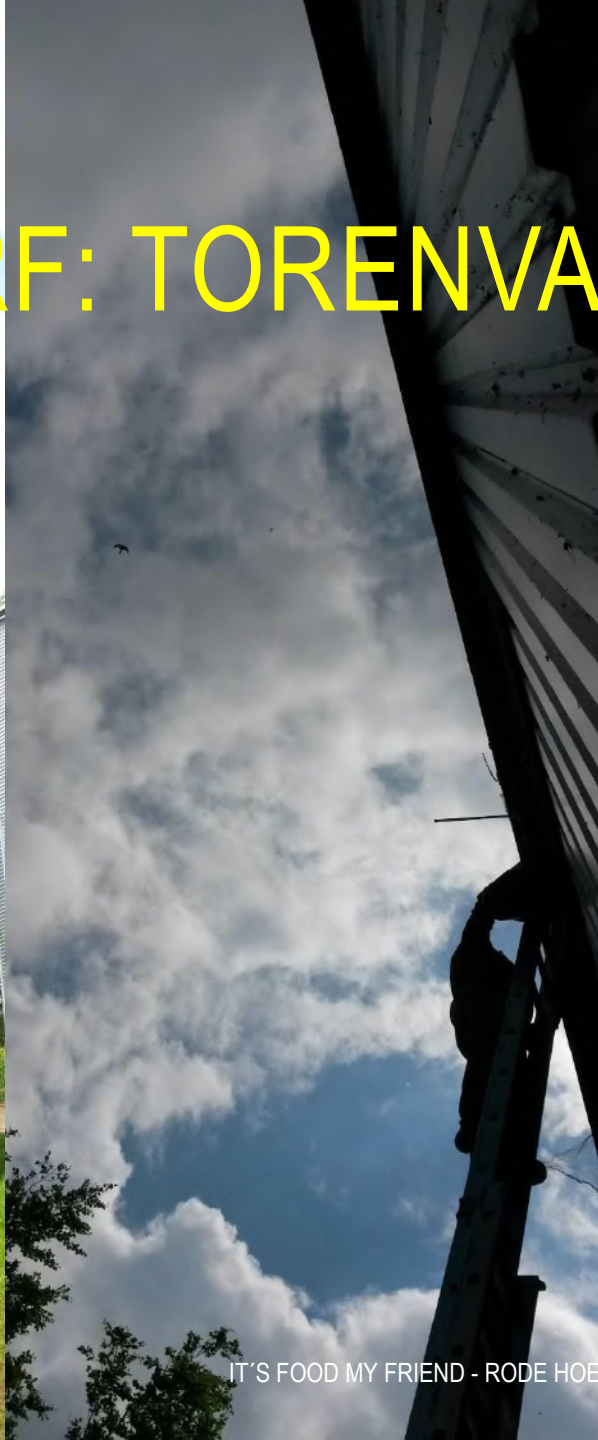
OP HET ERF

1. Beplanting:

- Soorten
- Onderhoud

2. Nestkasten

OP HET ERF: TORENVALK

IT'S FOOD MY FRIEND - RODE HOED - 21 MEI 2016 - WIM STEGEMAN -
WWW.SAALLAND.NL - 06-53407743

OP HET ERF: KERKUIJL

BUFFERZONE

1. Doel:

- Primair: schoner water
- Secundair: natuurlijke plaagbeheersing

2. Belangrijk:

- 3 meter breed is voldoende
- Niet bemesten / eventueel pleksgewijs spuiten
- Voorkeur voor meerjarig

3. Praktisch:

- Zaai in één keer goed i.v.m. veronkruiding: maak vals zaaibed indien nodig
- Bij voorkeur afvoeren i.v.m. verarming, daardoor minder snel vergrassing

AKKERRANDEN KUNNEN EEN BIJDRAGE LEVEREN
AAN DE OPBOUW VAN EEN POPULATIE NATUURLIJKE
VIJANDEN

Hoe werkt het?

Voorbeeld: bladluizen in graan

Exponentiële groei
zonder ingreep

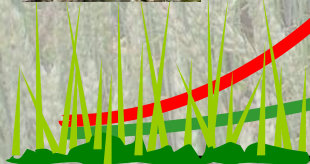

Schadedrempel

Rovers uit de randen
vertragen de groei van
bladluispopulaties

Sluipwesp, zweefvliegen
e.a. rovers ruimen de
bladluisplaag verder op

akkerand

Lente

Bloemenrand

Zomer

© 2007 PPO-AGV Lelystad

PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING
WAGENINGEN **UR**

De berm kan het ook!

Één – of meerjarig?

AKKERRAND		meerjarig	éénjarig
inpasbaarheid	in bouwplan	x, vaste plek	xx, roulatie mogelijk
soorten	samenstelling	mix gras en kruiden	veelal kruiden
veronkruiding	op de rand	x	xx
	in gewas ernaast	x	(x)
	in volggewas	(xx)	xx
waterkwaliteit	buffer in breedte en hoogte	xx	x(x)
FAB	hoeveelheid nuttige insecten	xx, vroeger effectief	xx (zomer)
schadelijke insecten	druk op gewas ernaast	(x)	(x)
	op volggewas	x, bodeminsecten	-
vogels	fourageren	xx, bij goed beheer	(x)
bestuivers	voedsel	x, gespreide bloei	xx, piek

Aanleg en beheer

AKKERRAND	Algemene tips	meerjarig	Éénjarig
samenstelling	in dienst van doel en bouwplan		
breedte		Dubbele praktische werkbreedte: 6 m, ivm beheer	Praktische werkbreedte: 3 of 4 m
onkruid	Meerjarigen, zoals distel pleksgewijs bestrijden	Soorten als paardenbloem kunnen zich vestigen.	
	Éénjarigen die in zaad dreigen te schieten: afmaaïen en afvoeren	Nauwelijks last meer van in 2 ^{de} en volgende jaren.	Zie zaaimoment. Eventueel in rijen zaaien en schoffelen.
beheer		Afwisselend stroken maaïen en afvoeren, zodat er altijd een hoog/laag component in zit	
beëindigen	Na beëindigen doel van de rand. Voorkom insleep van evt. zaden/wortelstokken op het perceel.	Laatste keer maaïen en afvoeren en bewerken met rest van perceel	Klepelen en bewerken met rest van perceel.
zaaimoment	Zo vroeg mogelijk	Bij voorkeur in het najaar	Eventueel vals zaaïbed bij hoge onkruidruk

Agrarisch natuurbeheer

Past dat bij mij(n bedrijf)?

- Intrinsieke motivatie
- Wat/wie wil je er mee bereiken?
- Eigen bedrijf / gebiedsbenadering
- Pak het serieus aan!

DANK VOOR UW AANDACHT!

